

19. Milli Eğitim Şurası'na ilişkin Değerlendirme

Eğitim Reformu Girişimi (ERG) 2-6 Aralık 2014 tarihlerinde gerçekleştirilen 19. Milli Eğitim Şurası'nı yakından izledi. Bu bilgi notu, katılımcılık ve saydamlık boyutları ile şuranın işleyişi ve içeriğine ilişkin ERG'nin genel değerlendirmesini sunmaktadır.

ERG, 19. Milli Eğitim Şurası öncesinde, şuranın işlevini, şura kararlarının politikalara yansımalarını ve 19. Milli Eğitim Şurası hazırlık çalışmalarında katılımcılığı ele aldığı ve şuranın iyi bir yönetim örneği olarak nasıl geliştirilebileceğini değerlendirdiği [bilgi notunu](#) kamuoyuyla paylaşmıştı. Şura öncesinde yayımlanan bilgi notunda, ERG, katılımcılık ve saydamlık ilkelerine önem verilmesine ve kanıt temelli tartışmalara gereksinim duyulduğunun altını çizmişti.

Bu bilgi notu, ERG'nin Şura öncesi değerlendirmelerini tamamlamaktadır. İlgili yönetmelik gereği *Milli Eğitim Şurası, Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) en yüksek danışma kurulumudur ve Türkiye'de eğitim sistemini geliştirmek ve eğitimin niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretim ile ilgili konuları incelemekten ve öneri niteliğinde kararlar almaktan sorumludur.* ERG'nin değerlendirmelerinin Şura'nın yönetmelikte belirtilen görevlerini yerine getirmesi için yol gösterici olacağı umut edilmektedir.

19. Milli Eğitim Şurası'nda içerik

Şura'da ele alınacak konuların belirlenmesine ilişkin süreç şu biçimde işlemiştir: MEB hizmet birimlerinden Şura'da görüşülmesini istedikleri konuları bildirmeleri istenmiş, birimlerden gelen görüş ve öneriler değerlendirilmiştir. Ayrıca geçmiş şuralarda görüşülen konular da gözden geçirilerek yapılan değerlendirmeler sonucunda 1) Öğretim Programları ve Haftalık Ders Çizelgeleri; 2) Öğretmen Niteliğinin Artırılması; 3) Eğitim Yöneticilerinin Niteliğinin Artırılması ve 4) Okul Güvenliği konularının Şura'nın gündemini oluşturmasına karar verilmiştir. Ardından gündem konularıyla ilgili raporların hazırlanması için, MEB ilgili konularda uzman akademisyenlerin katılımıyla özel ihtisas komisyonları oluşturmuştur. Adana, Aydın, Balıkesir, Erzurum, İstanbul, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Samsun, Trabzon illerindeki hazırlık çalışmalarında derlenen il raporları ve özel ihtisas komisyonlarının çalışmaları sonucunda *19. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Raporu* tamamlanmış ve Şura öncesinde

katılımcılarla paylaşılmıştır.¹ Hazırlık raporunun öğretim programları ve haftalık ders çizelgelerine, eğitim yöneticilerinin niteliğinin artırılmasına ve okul güvenliğine ilişkin bölümleri Türkiye’deki mevcut sorunları kapsamlı biçimde özetleyen ve uluslararası örnekler temelinde değerlendiren bir yapıya sahiptir.² ***Bu nedenle, hazırlık raporu Şura’daki karar verme sürecine rehberlik edecek niteliğe sahiptir.***

Şura’da gündemdeki başlıklara ilişkin önerilerin oluşturulması amacıyla her konu için çalışma grupları oluşturulmuştur. Her çalışma grubunda 100’ü aşkın katılımcı bulunmaktadır. Bu gruplar çalışmalarını 2-5 Aralık tarihlerinde gerçekleştirmiş ve raporlarını Genel Kurul’da görüşülmek üzere Başkanlık Divanı’na sunmuştur. Bu nedenle Şura’nın içeriğini esas olarak çalışma gruplarında tartışılan öneriler oluşturmaktadır. **Öneriler incelendiğinde, çalışma gruplarındaki tartışmaların veri ve kanıtlar dikkate alınarak veya hazırlık raporuna atıfta bulunularak gerçekleştirmediği görülür. Öneriler kapsayıcı ve bütüncül olmaktan ziyade spesifik sorunları çözmeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak ve 19. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Raporu’nda 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasına duyulan gereksinime yapılan vurguya karşın³ yaratıcılık, yenilikçilik, eleştirel düşünme, küresel yurttaşlık gibi küresel eğitim politikası gündeminin ana başlıklarına ilişkin Şura’da herhangi bir karar alınmamıştır.**

19. Milli Eğitim Şurası’nda katılım, temsiliyet ve saydamlık

Şura yönetmeliğine göre TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanı ve üyeleri, Bakan Yardımcısı, Müsteşar ve Bakanlık merkez teşkilatı birim amirleri Şura’nın tabii üyeleridir. Ayrıca MEB, Şura katılımcılarını bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler ile yurtiçi ve yurtdışından meslek odaları, sivil toplum örgütleri, özel sektör, basın ve yayın kuruluşları, öğrenci ve veli temsilcileri ile eğitim alanında Şura konusuyla ilgili çalışmalarını tanıyan uzmanlar arasından seçmekte ve Şura’ya davet etmektedir. Bu biçimde Şura Genel Kurulu’nun 500’ü aşkın katılımcıdan oluştuğunu belirtmek yanlış olmayacaktır; ancak kesin katılımcı sayısı MEB tarafından açıklanmamıştır.

¹ Buna karşın pek çok Şura katılımcısı hazırlık raporunun kendilerine ulaşmadığını dile getirmektedir.

² Diğer konular ile karşılaştırıldığında, öğretmen niteliğinin artırılmasına ilişkin bölüm hazırlık raporunda çok sınırlıdır ve bu bölüm yeterince bilgilendirici değildir.

³ “Sürdürülebilir bir ekonomik ve toplumsal kalkınma için aktif nüfusun temel değerler, bilgi ve becerilerle donanmış olarak yetiştirilmesi gerekir. Bireylerin meslekleri ve işleri her ne olursa olsun okuma yazma becerileri, temel sayısal beceriler ile bilimsel beceriler istihdam edilebilirliğin ön koşulu olarak değerlendirilmektedir. Ancak günümüzde bu temel becerilerle birlikte 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasının zorunluluğu konusunda da yaygın bir görüş birliği bulunmaktadır. Yirmibirinci yüzyıl becerileri şunlardır: a) Düşünme becerileri; yaratıcılık, kritik düşünme, problem çözme, karar verme ve öğrenmeyi öğrenme; b) Çalışma becerileri; etkili iletişim ve işbirliği yapabilme; c) Dünyada yaşama becerileri; yurttaşlık, hayat ve kariyer, kişisel ve sosyal sorumluluk; d) Çalışma araçlarını kullanma becerileri; bilişim teknolojileri ve bilgi okur yazarlığı.” (s. 55)

Çalışma gruplarında ele alınan konularla yakından ilgili olan ve Şura kararlarından doğrudan etkilenebilecek tarafların çalışma gruplarında temsil edilmesi ve söz hakkı verilmesi büyük önem taşımaktadır. **Ancak, devlet okullarında görevli öğretmenlerin yarısından çoğu kadinken, öğretmen niteliğinin artırılmasına odaklanan çalışma grubunda kadın katılımcıların sayısı çok sınırlı kalmıştır.** Benzer biçimde, eğitim fakültelerinin niteliği, aynı çalışma grubunun yoğun biçimde tartıştığı bir başlık olduğu halde, 100'ü aşkın katılımcı arasında hiç eğitim fakültesi öğrencisi yoktur. Ayrıca, formasyon programının içeriğinin ve niteliğinin değerlendirilmesine ve bu konularda öneriler geliştirilmesine karşın, çalışma grubunda fen-edebiyat fakültesi dekan veya dekan yardımcıları da yer almamıştır. Şura'da özel eğitim alanına ilişkin hiçbir anlamlı karar alınmamış olması da katılım ve temsiliyete ilişkin aksaklıkların başka bir yansımasıdır. Bu nedenle, **Şura'da ele alınan konuların tüm taraflarının katılımının ve temsilinin sağlanması için, davet edilecek katılımcıların daha özenli biçimde belirlenmesi gerekir.**

Çalışma grupları oyçokluğuyla karar almaktadır. Bu nedenle, hangi çalışma grubunda hangi katılımcıların bulunduğu, hangi katılımcının hangi çalışma grubunda söz aldığı ve oy verdiği tüm katılımcılar tarafından bilinmesi oylamaların güvenliği için kritik önemdedir. **Basın mensuplarının çalışma gruplarını izlemelerine izin verilmemesi, katılımcı listelerinin ve genel kurula gönderilecek çalışma grupları önerilerinin katılımcılarla paylaşılmamış olması, çalışma gruplarında karar verme süreçlerinin saydam biçimde işlemediğinin birer göstergesidir.**

Sonuç

Milli Eğitim Şurası, MEB'in en yüksek danışma kuruludur ve eğitim alanındaki en köklü kurumlardan biridir. Bu köklü kurumun yönetmelikte betimlendiği biçimiyle işlevini yerine getirebilmesi için eğitim politikalarına ilişkin mevcut zorluklara ve aksaklıklara odaklanması ve Şura'da bu sorunları gidermeye yönelik tartışmaların katılımcı biçimde ele alınması gerekmektedir.

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) **düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, demokratik değerleri ve ulusal kültürü özümsemiş, paylaşma ve iletişime açık, sanat ve estetik duyguları güçlü, özgüven ve sorumluluk duygusu ile girişimcilik ve yenilikçilik özelliklerine sahip, bilim ve teknoloji kullanımına ve üretimine yatkın, bilgi toplumunun gerektirdiği temel bilgi ve becerilerle donanmış ve üretken bireylerin yetişmesini** eğitim politikasının temel önceliği olarak belirlemiştir⁴ ve 19. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Raporu bu önceliklerle uyumlu biçimde hazırlanmıştır. Buna karşın Şura Genel Kurulu'nda bu önceliğin

⁴<http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/Yaynlar/Attachments/518/Onuncu%20Kalk%C4%B1nma%20Plan%C4%B1.pdf>

gerçekleştirilmesine yönelik herhangi bir karar alınmamıştır ve Şura'da alınan kararlar ve eğitimin öncelikleri arasında büyük bir kopukluk ortaya çıkmıştır.

Eğitim politikasının gündeminde olan ve öğrenci, veli, öğretmen ve okul yöneticilerince önemsendiği bilinen, MEB ve Kalkınma Bakanlığı'nın üst politika belgelerinde açıkça dile getirilen önceliklerin Şura Genel Kurulu kararlarına yansımamış olmasının temel nedenlerinden biri, alınan kararların Şura katılımcılarının öncelikleri temelinde şekillenmiş olmasıdır. Bu nedenle, ***Milli Eğitim Şurası'nın, çoksesliliğin teşvik edildiği ve Türkiye'ye özel sorunların yanında eğitimle ilgili küresel eğilimlerinin de tartışılabildiği bir kurum olarak yeniden tesis edilmesi büyük önem taşımaktadır. Katılım ve temsiliyeti bu doğrultuda iyileştirmek ve Şura çalışmalarının saydam biçimde yürütülmesini sağlamak Şura kararlarının politika öncelikleriyle ilişkisinin kopmasının önüne geçecektir. Böylece Milli Eğitim Şurası yönetmelikte betimlendiği biçimiyle işlevini yerine getirebilecektir.***

Türkiye 2023'te kişi başına düşen gayrisafi yurt içi hasılayı 25 bin dolara yükseltmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultudan ilerlenebilmesi için üretkenliğin ve katma değer üretiminin süratle artması en temel önkoşullardır. Üretkenliğin ve katma değer üretiminin yükselebilmesi içinse eğitim politikalarının öğrencileri küresel rekabet ortamında gereksinim duyacakları becerilerle donatacak biçimde tasarlanması büyük önem taşımaktadır. Mevcut durumda uluslararası araştırmalar, ***Türkiye'de öğrencilerin sadece yüzde birinin ileri düzey bilgisayar becerilerine sahip olduğunu⁵ (Çek Cumhuriyeti yüzde 37, Kore yüzde 35, Avustralya yüzde 34 ve Polonya yüzde 33) ve yetişkinlerin İngilizce becerilerinin Ürdün ve Katar'ın gerisinde ve çok düşük düzeyde olduğunu göstermektedir⁶.*** Bu nedenle Şura'da alınan kararlar üst politika belgelerinin ötesinde siyasi iradenin belirlemiş olduğu orta vadeli hedeflerle ve küresel ekonominin temel gereklilikleriyle uyumlu değildir. 2023 hedefleri, eğitim politikalarının Türkiye'yi küresel olarak daha rekabetçi kılacak biçimde dönüştürülmesi için önemli bir fırsat olarak değerlendirilmelidir ve üst politika belgeleri bu dönüşümün genel hatlarını belirlemektedir. Şura'nın bu vizyonu destekleyecek biçimde gerçekleşmesi, Türkiye'de eğitim sisteminin geliştirilmesi ve eğitimin niteliğini yükseltmesine katkı sağlayacaktır.

Bu bilgi notu, ERG tarafından 28 Ocak 2015 tarihinde yayımlanmıştır.

⁵http://www.iea.nl/fileadmin/user_upload/Publications/Electronic_versions/ICILS_2013_International_Report.pdf

⁶<http://www.ef.com.tr/epi/>

BANKALAR CADDESİ
MİNİNERVA HAN NO 2, KAT 5
KARAKÖY 34420 İSTANBUL

T +90 (212) 292 05 42
F +90 (212) 292 02 95

erg.sabanciuniv.edu

Eğitim Reformu Girişimi (ERG), çalışmalarını iki öncelikli amaç doğrultusunda sürdürüyor. Bunlardan ilki, kız ve erkek tüm çocukların hakları olan kaliteli eğitime erişimlerini güvence altına alacak ve Türkiye'nin toplumsal ve ekonomik gelişimini üst düzeylere taşıyacak eğitim politikalarının oluşmasına katkıda bulunmaktadır. ERG'nin katkıda bulunduğu diğer başlıca alan ise eğitime ilişkin katılımcı, saydam ve yenilikçi politika üretme süreçlerinin yaygınlaşmasıdır.

ERG, bu amaçlara yönelik olarak araştırma, savunu ve eğitim çalışmalarını "herkes için kaliteli eğitim" vizyonu doğrultusunda sürdürüyor.

KURUMSAL DESTEKÇİLERİMİZ

